

Županijsko natjecanje iz povijesti

14. ožujka 2023.

prvi (I.) razred

zaporka

--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova

	65
--	----

Upute natjecateljima koji ispit rješavaju na stolu

1. Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita trebaš pažljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Nakon što ispuniš listić sa zaporkom, spremi ga u omotnicu.
4. Zaporku s listića prepisi na prvu stranicu ispita.
5. Pažljivo pročitaj ispitne zadatke i upute u zadatku.
6. Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit piši plavom tintom ili kemijskom olovkom.
7. Ispit piši isključivo pisanim, a ne tiskanim slovima. Odgovori moraju biti pravopisno i gramatički točni. Korištenje kraticama nije dopušteno i bodovat će se s 0 bodova. Piši čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
8. Osobna imena i prezimena te geografska imena piši izvorno prema udžbenicima koje je odobrilo MZO u školskoj godini 2022./2023.
9. **Koristi se papirom za koncept tijekom rješavanja ispita jer jednom napisan odgovor u ispitu više nije dopušteno prepravljati. Odgovori se u konceptu ne vrednuju.**
10. Nakon završetka pisanja ispit predaj članu Županijskoga povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh u natjecanju!

Prosudbeno povjerenstvo na županijskom natjecanju:

1. _____ (predsjednik Županijskoga povjerenstva)
2. _____ (član Županijskoga povjerenstva)
3. _____ (član Županijskoga povjerenstva)

1. Pročitaj pažljivo odlomke povijesnih izvora istoga autora i odgovori na pitanja.

I. *Državni poredak je raspored u državi svih ostalih vlasti, a najviše one glavne. Jer svugdje je glavna državna uprava grada, a državna uprava je državni poredak. Tako je kaŕem u pućkim vladavinama glavni puk, doćim u manjinskim vladavinama to je manjina, pa kaŕemo time da je i državni poredak razlićit. (...) Ali ljudi se udruŕuju poradi samog ŕivljenja, i odrŕavaju drŕavno zajedništvo. Oćito je, dakle, da kako oni drŕavni poredci koji uzimaju u obzir zajednićki probitak, ti su ispravni...*

II. *Osnovni princip (...) drŕavnog urećdenja je sloboda. Obićno se tako misli kao da je to jedino drŕavno urećdenje u kojemu graćđani uŕivaju slobodu, jer je kaŕu sloboda cilj (...) ali to nije jednakost prema vrijednosti već prema brojćanoj nadmoći. Poŕto je pravo tako shvaćeno masa postaje vrhovni gospodar i najviŕi je zakon i najviŕa pravda ono ŕto odlući većina. Kaŕe se da svi graćđani trebaju biti jednaki pa se dogaća da siromaŕni graćđani imaju veću vlast nego bogati, jer ih ima viŕe, a odluka većine predstavlja vrhovni zakon.*

1.1. Kako se naziva politićka zajednica o kojoj govore oba izvora?

	1
--	---

1.2. Kako se naziva konkretna drŕava na koju se odnose oba izvora? Navedi argument iz drugoga izvora kojim ćeŕ to potkrijepiti.

	2
--	---

1.3. Kakav je stav autora prema politićkome urećdenju koje opisuje drugi izvor? Navedi argument kojim ćeŕ potkrijepiti svoj stav.

	2
--	---

2. Navedenim bitkama pridruŕi odgovarajuću posljedicu.

	3
--	---

____ Bitka kod Kadeŕa

a) ŕidovi su uspostavili kontrolu nad Palestinom.

____ Bitka kod Karkemiŕa

b) ŕidovi su osloboćeni iz egipatskoga ropstva.

____ zauzimanje Peluzija

c) Perzijanci su proŕirili utjecaj na europsko kopno.

d) Perzijanci su preuzeli kontrolu nad Egiptom.

e) Egipćani i Hetiti su definirali crtu razgranićenja.

f) Novobabilonska drŕava zapoćinje svoj najveći uspon.

3. Što je najveći doprinos grčke filozofije razvoju znanosti iz današnje perspektive?

	1
--	---

- a) dokazuje da je bog kreator svijeta
- b) odnose u svijetu nastoje racionalno objasniti
- c) pojava različitih filozofskih škola
- d) svijet objašnjavaju na temelju mitologije

4. Što od navedenoga **nije** dugoročna posljedica grčko-perzijskih ratova?

	1
--	---

- a) Atena postaje najveći izvoznik žitarica
- b) hegemonija Atene nad ostalim grčkim polisima
- c) intenzivan obrtnički razvoj Atene
- d) organizacija velikih javnih radova u Ateni

5. Pozorno prouči priloženi povijesni izvor i odgovori na pitanja.

5.1. Kako se naziva narod čija je gospodarska aktivnost prikazana na izvoru?

	1
--	---

5.2. Objasni koja je gospodarska djelatnost prikazana na izvoru.

	2
--	---

6. Pozorno prouči priloženi povijesni izvor i odgovori na pitanja.

6.1. O čemu svjedoči prikazani događaj?

- a) o posljedicama Trojanskoga rata
- b) o povodu Trojanskoga rata
- c) o uzrocima Trojanskoga rata
- d) o taktici u Trojanskome ratu

	1
--	---

6.2. Opiši okolnosti koje povezujemo s prikazanim događajem.

	1
--	---

7. Pozorno pročitaj ulomak povijesnoga izvora i odgovori na pitanje.

Ona ga imenova „Dostojan sjediti u hramu Inane“. Ona ga posadi na sveta koljena Ninhurasge...ona mu podari kraljevstvo...Ninigirsu silno se radujući podari mu kraljevstvo Lagaša.

O kakvome tipu države svjedoči navedeni izvor?

	1
--	---

- a) aristokratskoj monarhiji
- b) hramskoj državi
- c) orijentalnoj despociji
- d) republici

8. Pozorno pročitaj ulomak iz povijesnoga izvora i odgovori na postavljena pitanja.

Među Međanima se našao neki mudar čovjek imenom Dejok, sin Fraortov. Taj je Dejok ... nastojao je da u svom selu bude što ugledniji i još spremniji da teži pravednosti. Međani iz njegova sela zapazili su njegovo ponašanje i izabrali su ga za suca. A on, budući da je snivao o (...), bio je pravičan i pravedan. Zbog toga što je tako radio dobivao je velike pohvale svojih sugrađana, pa su i oni iz drugih sela saznali da je Dejok čovjek koji sudi po pravdi, a prije su se stalno susretali s nepravednim presudama, pa su i sami rado dolazili Dejoku tražeći pravdu, dok se napokon nisu obraćali nikome drugom osim njemu. Kad su nakon toga još mnogo više porasle pljačke i bezakonja po selima, okupe se Međani na jednom mjestu i stanu vijećati o nastalim prilikama: Ovako kako sad sada stvari stoje, ne možemo više živjeti u zemlji; izaberimo stoga sebi...

8.1. O kakvome procesu svjedoči priloženi ulomak izvora?

	1
--	---

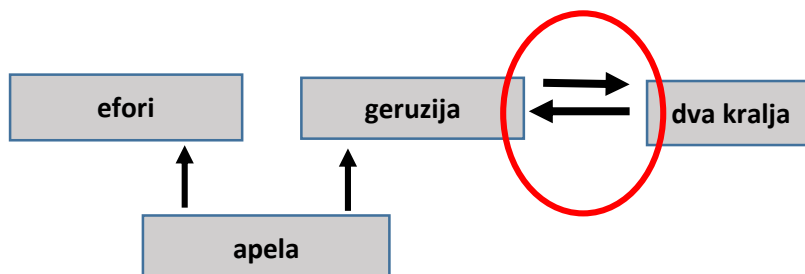
8.2. Koju je ulogu/funkciju u zajednici obnašao Dejok prema priloženom ulomku izvora?

	1
--	---

8.3. Objasni izraz *izaberimo stoga sebi...*

	1
--	---

9. Pozorno prouči shematski prikaz i odgovori na pitanja.

9.1. Objasni što označavaju zaokružene strelice na shematskome prikazu.

	2
--	---

9.2. Koja od navedenih institucija ima izvršnu vlast u mirnodopskim uvjetima?

	1
--	---

10. Pozorno pročitaj ulomak povijesnoga izvora i odgovori na pitanja.

Međutim ona velika duhovna dobra, onaj dar kojim je nadvisio sve kraljeve, onu postojanost u podnošenju opasnosti, hitrost u poduzimanju i izvršenju junačkih djela, poštenje prema onima koji su mu se predali, blagost prema zarobljenicima, pravu mjeru u nasladama, i onima dopuštenima i onima uobičajenima, okaljao je nezajažljivom strašću prema vinu. Dok su njegovi neprijatelj i suparnik mu u kraljevstvu upravo iznova spremali za rat i dok su oni netom pokoreni narodi nevoljko priznavali novu vlast, on je za dana priređivao gozbe na kojima su sudjelovale žene... Jedna od njih, neka Taida, i sama pijana, stane ga uvjeravati kako će kod svih Grka steći najveće poštovanje ako zapovijedi da se spali prijestolnica (...): ovo od njega očekuju oni čije su gradove razbili barbari... Kralj je također, većma požudan za vinom negoli kadar da ga podnese, povikao: „Zašto ne osvetimo Grčku i bacimo zublje na grad?“ Kralj je prvi bacio oganj na kraljevski dvor, a onda i uzvanici i podvornici i ostali. Kraljevski je dvor najvećim dijelom sagrađen od cedrovine, nju je brzo zahvatio oganj koji se proširio u veliki požar...

10.1. Kako se zove kralj čiji su postupci opisani u ulomku izvora?

	1
--	---

10.2. Kakav je stav autora prema kralju? Objasni svoje razmišljanje na temelju izvora.

	2
--	---

11. Pozorno pročitaj ulomke povijesnih izvora i odgovori na pitanja.

- I. Kad su poslanici stigli, sazvana je skupština na kojoj su mnogi Grci, a najviše Tebanci i Korinćani, usprotivili sklapanju primirja s (...) i predlagali da se (...) uništi. (...) su ipak rekli kako ne žele porobiti grčki grad koji je učinio mnogo dobra u vrijeme najveće opasnosti za čitavu Grčku. Umjesto toga nudili su primirje, pod uvjetom da (...) razruše velike zidine i Pirej...
- II. Kad su Lakedemonjani kod Korinta pobijedili (...), doznajući za velik broj poginulih neprijatelja reče: „Jadne li Grčke koja je vlastitim rukama uništila tolike ljude koliki su dovoljni da pobjedi svekolike barbare!“

11.1. Kako se naziva sukob na koji se odnose oba priložena ulomka povijesnih izvora?

	1
--	---

11.2. Izdvoji tri posljedice opisanoga sukoba iz priloženih povijesnih izvora.

	3
--	---

11.3. Objasni značenje dijela rečenice *grčki grad koji je učinio mnogo dobra u vrijeme najveće opasnosti za čitavu Grčku.*

	1
--	---

11.4. Objasni značenje rečenice „*Jadne li Grčke koja je vlastitim rukama uništila tolike ljude koliki su dovoljni da pobjedi svekolicke barbare!*“

	1
--	---

12. Koji od četiriju predloženih navoda odgovara označenom mjestu (?) i upotpunjuje točan niz iz atenske povijesti.

- a) anarhija
- b) aristokratska republika
- c) kraljevina
- d) oligarhija

	1
--	---

13. Pozorno prouči slikovni primjer i odgovori na pitanja.

13.1. U sklopu kojega sustava se koristi prikazani izum?

	1
--	---

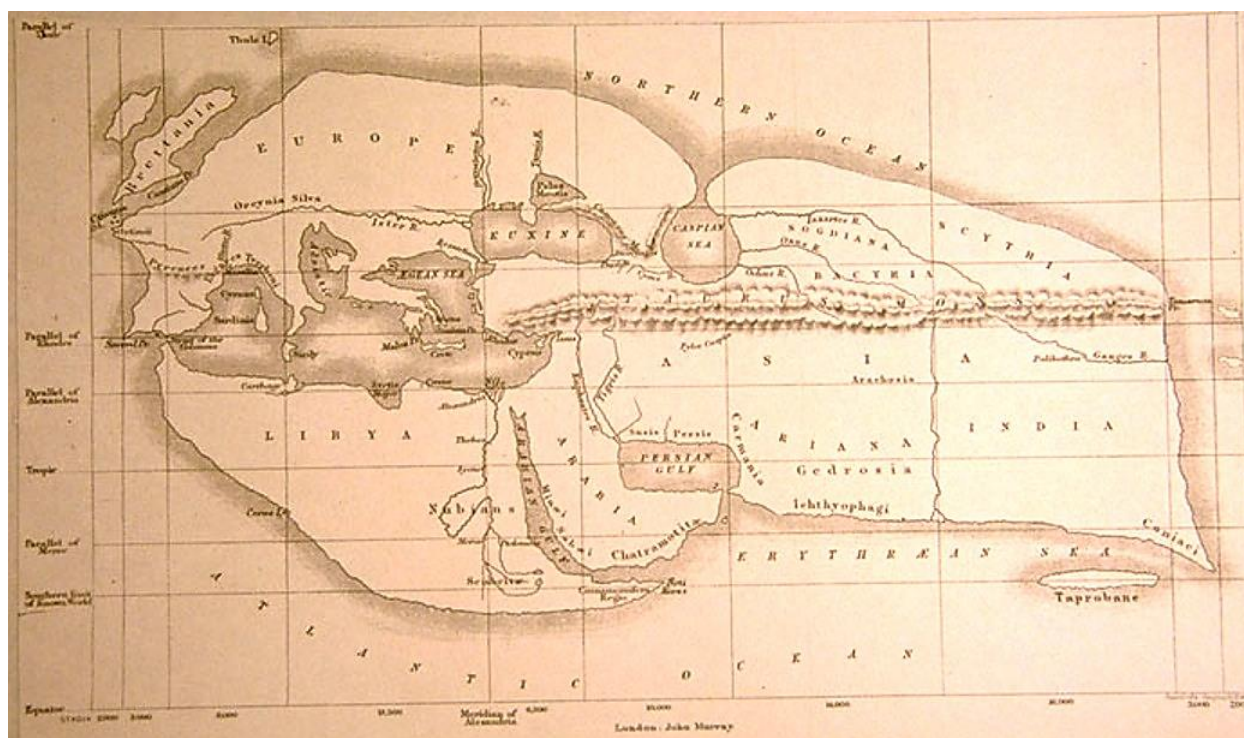
13.2. Navedi jednu posljedicu korištenja prikazanoga izuma u poljoprivredi.

	1
--	---

14. Usporedi ovlasti areopaga krajem 7. st. pr. Kr. i u Klistenovo vrijeme.

	2
--	---

15. Pozorno prouči povijesni izvor i odgovori na pitanja.

15.1. Kako se zove osoba koju povezujemo uz nastanak priloženoga izvora?

	1
--	---

15.2. Što označava mreža vertikalnih i horizontalnih linija na povijesnom izvoru?

	1
--	---

16. Koje su dugoročne posljedice grčke kolonizacije jadranske obale?

- a) masovno naseljavanje grčkoga stanovništva
- b) osnivanje filozofskih škola
- c) sukob lokalnoga stanovništva i Rimljana
- d) razvoj mediteranskih kultura

	1
--	---

17. Pozorno pročitaj ulomak povijesnoga izvora i odgovori na postavljena pitanja.

Kunem se Apolonom (...), Asklepijem, Higijejom i Panakejom, svim bogovima i božicama, zovući ih za svjedoke, da ću po svojim silama i savjesti držati ovu zakletvu i ove obaveze. Stoga ću učitelja ovog umijeća štovati kao svoje roditelje, njegovu ću djecu držati svojom braćom, a budu li htjeli učiti ovu umjetnost, poučavat ću ih bez ugovora i plaće. Puštat ću da sudjeluju kod predavanja i obuke i u svemu ostalom znanju moja djeca i djeca mog učitelja. Učit ću i đake koji se budu ugovorom obvezali i ovom zakletvom zakleli, ali nikog drugog. Svoje propise odredit ću po svojim silama i znanju na korist bolesnika i štit ću ga od svega što bi mu moglo škoditi ili nanijeti nepravdu. Nikome neću, makar me za to i molio, dati smrtonosni otrov, niti ću mu za nj dati savjet...

17.1. Kako se naziva povijesni izvor čiji je ulomak priložen?

	1
--	---

17.2. Objasni na što se odnosi izraz *ova umjetnost*. Objasni koristeći se dvama argumentima iz izvora.

	3
--	---

17.3. Iz čije perspektive govori izvor?

	1
--	---

18. Tko je najveći oslonac faraonove vlasti pred kraj Novoga kraljevstva?

	1
--	---

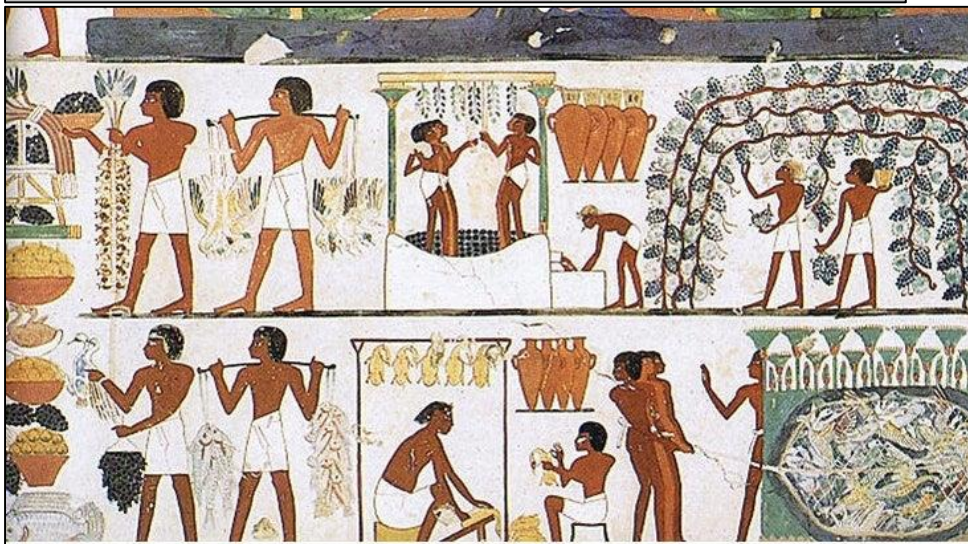
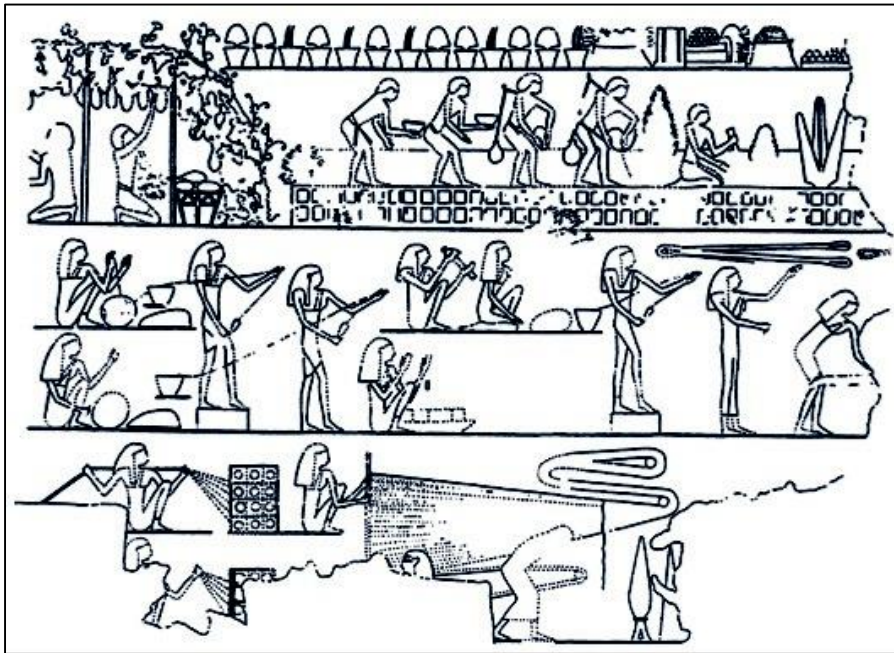
- a) činovnici
- b) svećenički stalež
- c) stranci
- d) vojnički stalež

19. Koji od navedenih vladara ne zadržava kontinuitet politike svojih prethodnika?

	1
--	---

- a) Amenofis IV.
- b) David
- c) Kserkso
- d) Naramsin

20. Pozorno promotri povijesne izvore i odgovori na pitanja.

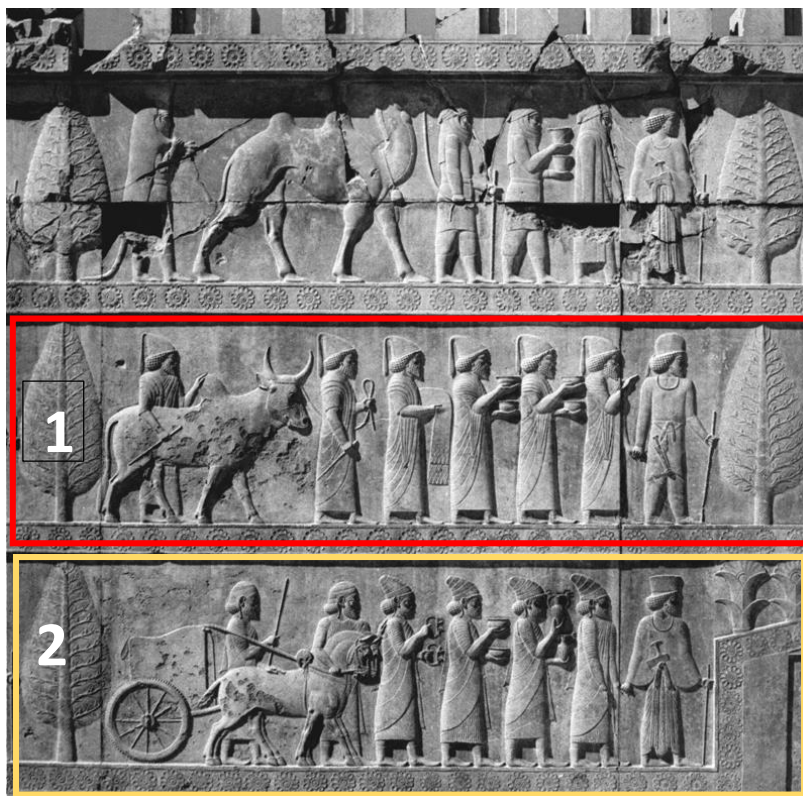
20.1. Navedi dvije sličnosti u sadržaju prikazanih izvora.

	2
--	---

20.2. Navedi dvije razlike u sadržaju prikazanih izvora.

	2
--	---

21. Pozorno pogledaj povijesni izvor i odgovori na pitanja.

21.1. Navedi dvije razlike u prikazu motiva na reljefu označenome brojem 1 i 2.

	2
--	---

21.2. Objasni što utječe na te razlike.

	1
--	---

21.3. Kako se naziva država uz koju povezujemo ovakve prikaze?

	1
--	---

22. Pročitaj ulomak povijesnoga izvora i odgovori na pitanje.

Kad su se tako razvrstali i kako su žrtve bile povoljne, čim su dobili dopuštenje, Atenjani su trkom navalili na barbare. Prostor među njima nije bio manji od osam stadija. Dok su ih Perzijanci gledali kako navaljuju u trku počeli su se pripremati da ih dočekaju, a uz to su Atenjanima predbacivali da su ludi i da se posve žele upropastiti, kada su vidjeli da su tako malobrojni i da jurišaju trkom bez podrške konjice i strijelaca. Tako su mislili barbari, a kad su Atenjani navalili u gustom poretku na barbare, borili su se dostojno spomena.

22.1. Iz perspektive koje je civilizacije pisan izvor?

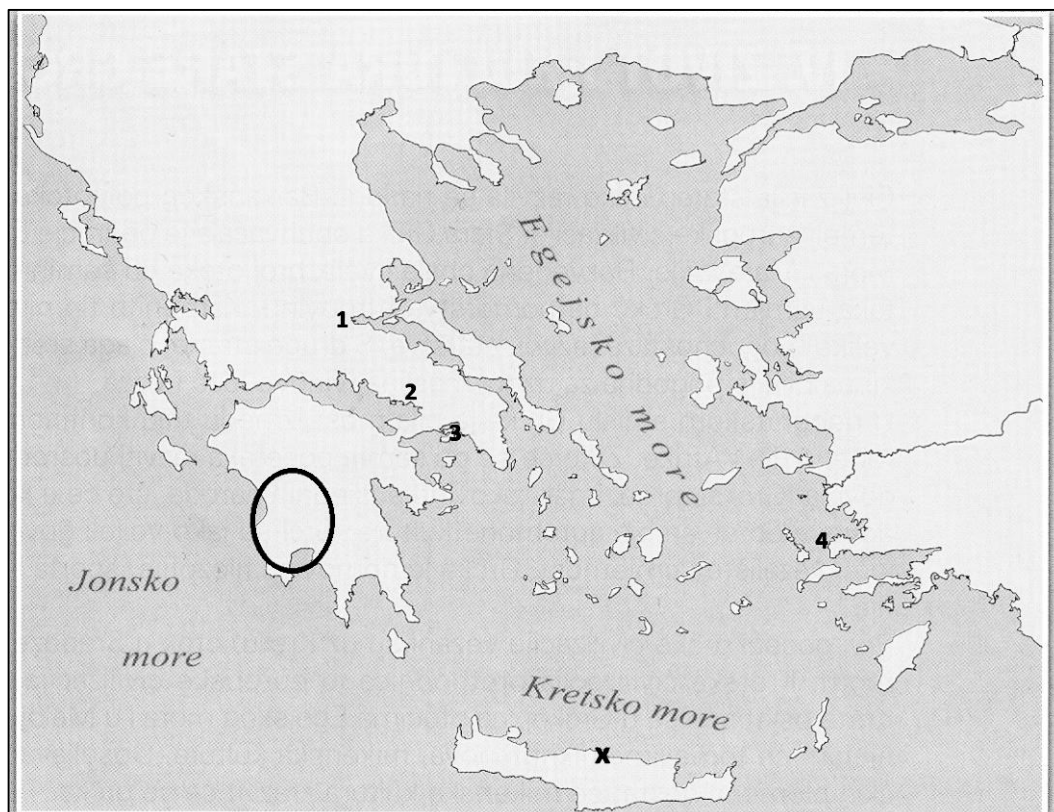
- a) egipatske
- b) grčke
- c) medijske
- d) perzijske

	1
--	---

22.2. Navedi argument iz izvora kojim ćeš potkrijepiti svoj prethodni odgovor.

	1
--	---

23. Pozorno prouči prikazanu kartu i odgovori na pitanja.

23.1. Kako se naziva legendarni kralj koji je vladao mjestom koje je na karti označeno znakom x?

	1
--	---

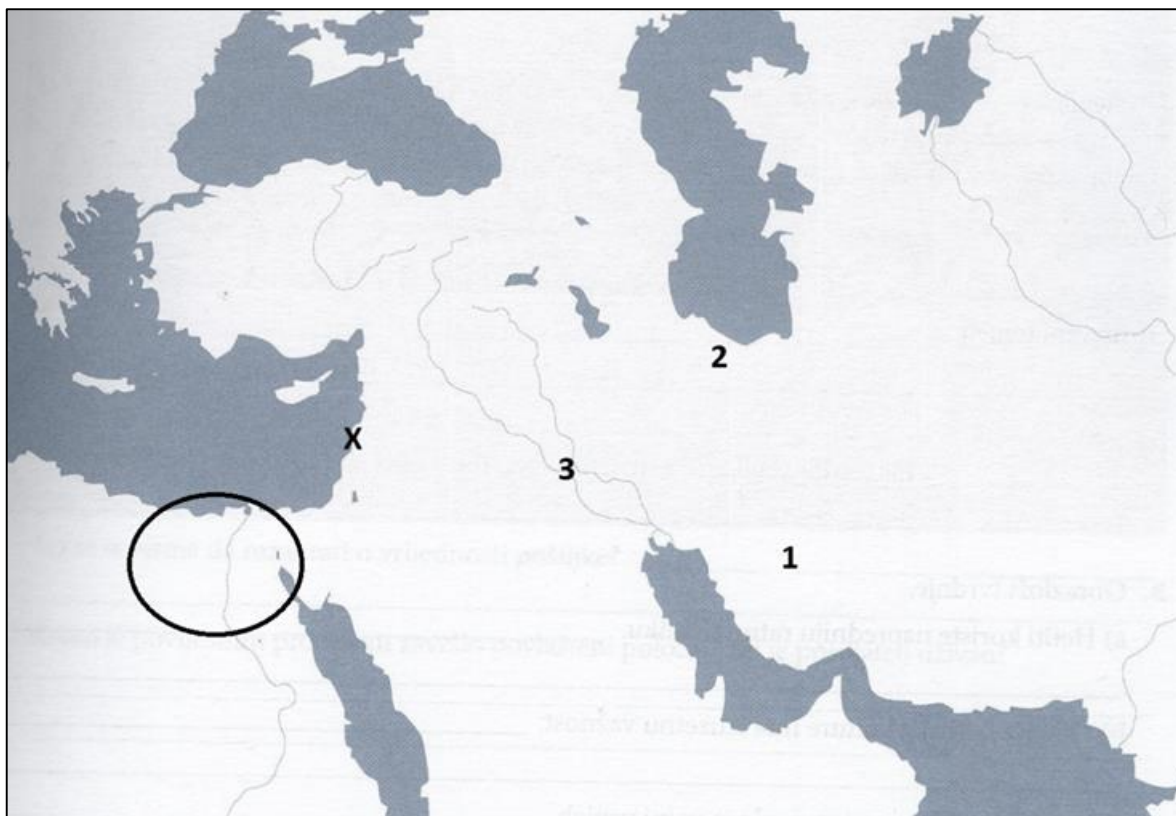
23.2. Kojim je brojem na karti označena bitka u kojoj je stradao Leonida?

	1
--	---

23.3. Koji je polis vodio dugotrajne ratove s narodom koji je naseljavao prostor zaokružen na karti?

	1
--	---

24. Pozorno prouči prikazanu kartu i odgovori na pitanja.

24.1. Kako se zove dinastija koja je vladala zaokruženim prostorom u 3. stoljeću prije Krista?

	1
--	---

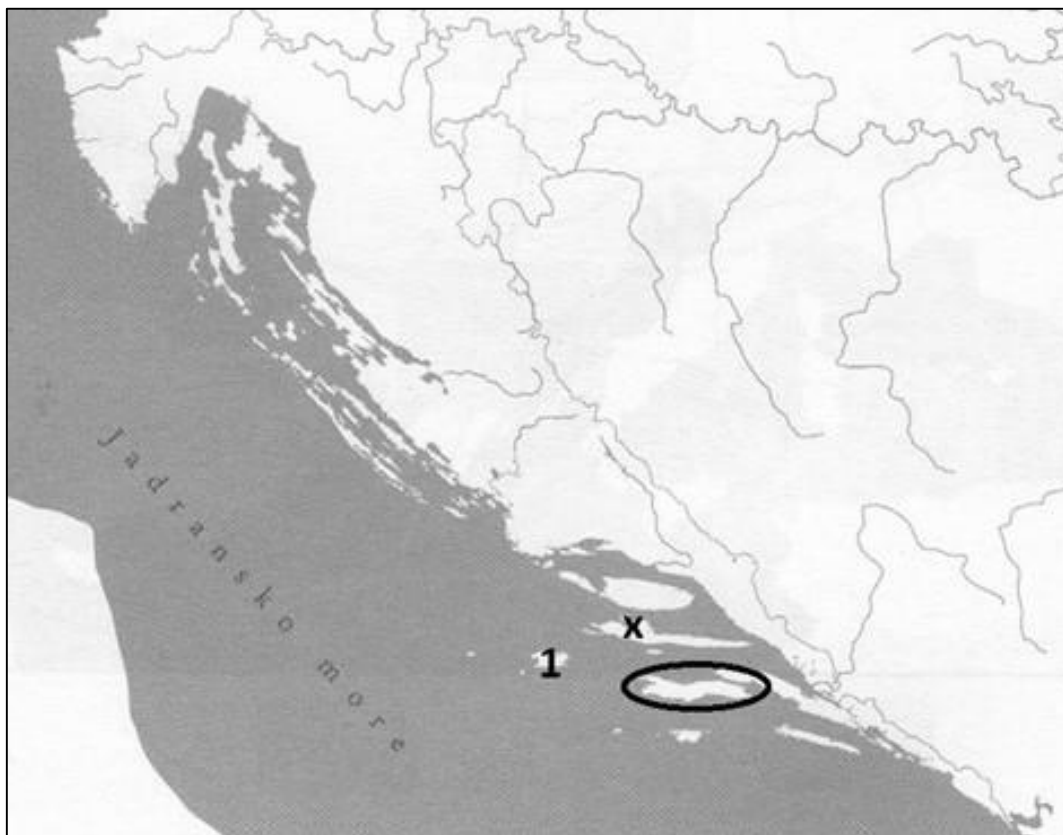
24.2. Koja je posljedica sukoba iz 332. g. pr. Kr. za lokalno stanovništvo kod mjesta označenoga znakom X?

	1
--	---

24.3. Kako se zvao vladar koji je na osvajački pohod krenuo s prostora označenoga brojem 1, nakon toga zauzeo državu koja je na karti označena brojem 2, a na kraju svojih pohoda zauzima državu čije je središte označeno brojem 3?

	1
--	---

25. Pozorno prouči kartu i odgovori na pitanja.

25.1. U kojemu je stoljeću osnovana najstarija grčka kolonija na otoku koji je zaokružen na karti?

	1
--	---

25.2. Koja je posljedica grčke kolonizacije i danas vidljiva na mjestu označenom znakom X?

	1
--	---

25.3. Kako se zvala metropola koja je osnovala koloniju na mjestu označenome brojem 1?

	1
--	---